

Tyresö kommun
Kommunstyrelseförvaltningen
Ida Marén
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2020-10-09

1 (7)

Diarienummer

2020/ÄON 0086 006

Äldre- och omsorgsnämnden

Svar på remiss – Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88)

Äldre- och omsorgsförvaltningens förslag till beslut till äldre- och omsorgsnämnden

- Förvaltningens skrivelse antas som äldre- och omsorgsnämndens svar på remissen - översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen (SOU 2018:88).

Äldre- och omsorgsförvaltningen

John Henriksson
Förvaltningschef

Sammanfattning

Socialdepartementet har remitterat betänkandet SOU 2018:88, Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen. Utredningen innehåller bland annat förslag på statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen och

föreslår ett antal nya LSS-insatser. Den nya lagen föreslås träda i kraft i januari 2022 med vissa övergångsbestämmelser. Tyresö kommun har inbjudits att lämna synpunkter på remissen som ska besvaras senast den 12 november 2020.

Beskrivning av ärendet

Socialdepartementet har remitterat betänkandet SOU 2018:88, Översyn av insatser enligt LSS och assistansersättningen. Tyresö kommun har inbjudits att lämna synpunkter på remissen som ska besvaras senast den 12 november 2020.

Utredningen har sett över assistansersättningen i socialförsäkringsbalken och lagen (1993:481) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) i syfte att skapa en långsiktigt hållbar ekonomisk utveckling av insatsen personlig assistans och att få till stånd mer ändamålsenliga insatser enligt LSS. Lagstiftningen ska främja jämlikhet i levnadsvillkor och full delaktighet i samhället.

Utredningen innehåller bland annat förslag på statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen och föreslår ett antal nya LSS-insatser. Den nya lagen föreslås träda i kraft i januari 2022 med vissa övergångsbestämmelser.

Efter att utredningen avlämnades till regeringen i januari 2019 har regeringspartierna, Centerpartiet och Liberalerna ingått en sakpolitisk överenskommelse i det så kallade Januariavtalet. Med hänsyn tagen till januariavtalet omfattar remissen inte de förslag som det ursprungliga betänkandet innehöll, som handlar om att begränsa möjligheterna till assistans för barn och personer med stora och varaktiga funktionsnedsättningar, samt förslaget om en schablon om 15 timmar i veckan för andra personliga behov för personer med assistans.

Äldre- och omsorgsnämnden är i enlighet med det av kommunfullmäktige antagna reglementet 2018-11-12 (dnr. 2018/KS 0300 003) ansvarig för Tyresö kommuns verksamhet enligt lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS, och lämnar i enlighet därmed yttrande över remissen. Äldre- och omsorgsförvaltningen har utarbetat ett förslag till yttrande. Det kommunala rådet för funktionshindersfrågor har fått ta del av remissen och lämnats möjlighet att inkomma med synpunkter.

Remissvaret har inga ekonomiska konsekvenser. De synpunkter som anges i remissvaret belyser dock ekonomiska konsekvenser utifrån utredningens förslag. Remissvaret har inga konsekvenser för barn. Barnperspektivet belyses dock i de synpunkter som lyfts fram gällande utredningens förslag.

Remissvar från Tyresö kommun

Sammanfattning

Tyresö kommun har tagit del av utredningen och ställer sig positiv till ambitionerna att utveckla stödet och insatserna till att bättre motsvara målgruppens behov och att säkerställa intentionerna i LSS. Kommunen anser att flera av förslagen är bra, exempelvis att stödet till barn och familjer blir mer flexibelt när avlösarservice kan ges utanför hemmet. Kommunen ser positivt på ett sammanhållet statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen eftersom det kan ge bättre förutsättningar för en likvärdig och rättssäker myndighetsutövning, men ser också att det finns en del utmaningar och farhågor kopplade till detta.

I betänkandet finns några förslag som bedöms vara i behov av vidare utredning. Bland annat föreslås att den nya insatsen personlig service och boendestöd ska kunna ges även till personer med beslut om bostad med särskild service. Tyresö kommun anser att ett rimligt alternativ istället vore att förtydliga lagen när det gäller vad som ska ingå i ansvar och uppdrag för insatsen bostad med särskild service. Förutsättningarna kring förslaget att beredskap, som idag ingår i assistansen, istället ska tillgodoses inom ramen för andra insatser såsom hemtjänst, behöver också klargöras.

Det är av stor vikt att kommunerna ges rimliga förutsättningar för de omställningar som krävs om förslagen i utredningen antas, exempelvis när det gäller kompetensförsörjning, avtal och anpassningar i verksamhetssystem. Tyresö kommun vill också betona vikten av att den nya lagen följs upp och att kommunerna kompenseras för ökade kostnader som förslagen i utredningen riskerar att medföra.

Kommunens synpunkter redovisas nedan med utgångspunkt i betänkandets disposition.

Bostaden

I utredningen föreslås att ledsagning inte längre ska utgöra en egen insats utan istället ska ingå i den nya insatsen ”personlig service och boendestöd”. Detta bedöms som positivt då det ger förutsättningar för ett mer sammanhållet stöd och kan ges av en och samma utförare. Den nya insatsen kan fylla en viktig funktion för personer i egen bostad eftersom nuvarande lagstiftning inte tillgodoser behovet fullt ut för dem. Det behöver dock tydliggöras vad insatsen ska omfatta, t ex vilka avgränsningar som gäller vid personlig omvårdnad.

För personer i bostad med särskild service bör motsvarande stöd redan kunna tillgodoses inom ramen för beslutet om boende enligt LSS. Om ytterligare insatser ska beviljas finns en risk att det blir fler utförare kring den enskilde, vilket kan skapa förvirring. De ordinarie basinsatserna som ges i LSS-boende kan också riskera att minska som en följd. Istället kan lagen förtydligas när det gäller ansvar och uppdrag för insatsen bostad med särskild service som bör omfatta tillkomna behov.

I övrigt bör insatsen "annan särskilt anpassad bostad för vuxna" förtydligas eftersom det inte är tydligt definierat i förarbeten. Det finns också behov av att se över och tydliggöra regelverket för bostadsanpassning när dubbelassistans enligt förslaget inte längre ska beviljas om behovet kan tillgodoses med hjälp av bostadsanpassning. Det finns behov av en tydligare gränsdragning för vad som ska ingå i grundanpassning enligt LSS i förhållande till vilka krav som ska vara uppfyllda enligt andra bo- och bygglagar, till exempel när det gäller tillgänglighet.

Barn och familjer

I utredningen föreslås att insatsen avlösarservice ska kunna utföras även utanför hemmet, vilket bedöms som positivt. Anpassningen speglar kommunens uppfattning om sådan form av avlastning många barnfamiljer efterfrågar idag, att själva få vara hemma och få återhämtning. Vid en avvägning om var avlastningen ska utföras är det dock viktigt att beakta barnets bästa och att hänsyn tas till barnets ålder. Det behöver också förtydligas vilka som ska

omfattas av insatsen, om den enbart avser barn under 18 år, gymnasieelever, eller även vuxna med stort omvårdnadsbehov som bor kvar hemma efter gymnasiet.

En annan aspekt är att en utvidgning av avlösarservice kommer att innebära en ökning av omkostnader och administration. När insatsen avlösarservice sker i hemmet finns inga omkostnader för verksamheten.

När det gäller förslaget att insatsen korttidstillsyn för skolungdom utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov, istället ska benämnas ”förlängd utbildning i fritidshem” för att tydliggöra insatsens koppling till skolan, behöver det förtydligas om insatsen innebär att skolskjuts är aktuellt. I övrigt bedöms det som positivt att tydligare särskilja insatsen korttidstillsyn som idag lätt kan förväxlas med begreppet korttidsvistelse.

Gemenskap

Kontaktperson är en insats som erbjuds för att bryta ensamhet och isolering. Idag avslås som regel kontaktperson för enskilda som bor i gruppboende och det är få personer i serviceboende som har denna insats. Behovet bedöms kunna tillgodoses inom ramen för beslutet om bostad med särskild service. Det kan däremot ställas högre krav på större möjligheter till enskilda aktiviteter utanför boendet.

Förslaget att insatsen kontaktperson ska kunna användas mer flexibelt i gruppaktiviteter bedöms som positivt men innebörden av förslaget behöver förtydligas. Man bör också se över hur stöd och utbildning till kontaktpersoner kan utvecklas. Idag är kontaktpersoner svåra att rekrytera.

Sysselsättning

Kommunen ser positivt på att utveckla möjligheterna till en meningsfull sysselsättning och att göra den mer flexibel, anpassad efter den enskildes individuella förutsättningar. Exempelvis när det gäller möjligheten att kombinera arbete eller studier med deltagande i daglig verksamhet. Det bedöms dock finnas en risk att kostnader som borde ligga inom ramen för Arbetsförmedlingens uppdrag vältras över till kommunen.

Kommunen tillstyrker förslaget att utbetalning av habiliteringsersättning ska regleras i lag så att tillämpningen blir mer lika oavsett vilken kommun den enskilde är bosatt i.

Personligt stöd i det dagliga livet och ansvarsfördelningen mellan stat och kommun

I utredningen föreslås att staten ska ha hela ansvaret för personlig assistans samtidigt som kommunerna ska ansvara för själva utförandet av assistansen, om den enskilde begär det. Kommunen ser positivt på ett sammanhållet statligt huvudmannaskap för den personliga assistansen eftersom det kan ge bättre förutsättningar för en likvärdig och rättssäker myndighetsutövning. Kommunernas fortsatta ansvar för utförandet samt för kvalitet och uppföljning bedöms dock kunna leda till svårigheter vid avgränsningar och ansvar. Mindre kommuner kan få resursmässiga svårigheter om enskilda brukare har mycket specifika och sammansatta behov, särskilt om utförare i privat regi får behålla rätten att kunna tacka nej till en brukare.

Det finns också en farhåga i att Försäkringskassans bedömningar kan komma att bli mer restriktiva och att flera då istället vänder sig till kommunen med en ansökan om annan LSS-insats.

När det gäller beredskap, som enligt förslaget inte längre ska ingå i personlig assistans utan ersättas med andra insatser, exempelvis hemtjänst, finns det oklarheter kring hur biståndsbedömningen för detta ska gå till. Det bedöms också påverka kontinuiteten för den enskilde. Utredningen framhäver att personlig assistans ska ges av så få personer som möjligt. Om beredskap istället ska utföras inom ramen för hemtjänst bedöms det leda till att den enskilde behöver möta betydligt fler olika personer.

Det är positivt om sjuklönerna täcks av schablonersättningen och inte längre ska utbetalas av kommunerna.

Det behöver förtydligas om föräldrar med funktionsnedsättning ska beviljas tid för att utöva föräldraskap- omvårdnad av barn- utöver den personliga assistansen eller om det ska ingå. Målgruppen är viktig utifrån ett barnperspektiv.

Kommunen ställer sig positiv till en översyn av hur ansvaret för hälso- och sjukvård fördelas mellan kommuner och regioner. Det finns behov av att förtydliga fördelningen exempelvis i samband med korttidsvistelse för att säkerställa att barns behov av hälso- och sjukvård tillgodoses.

Ekonomiska konsekvenser

Kostnadsberäkningen i betänkandet avseende kommunernas del bedöms vara i underkant och innehåller inte heller någon bedömning av initiala ökade kostnader eller engångskostnader. Det bedöms finnas en risk att kostnader överförs från stat till kommun när fler kommer att omfattas av de nya LSS-insatserna.

Förslag till nya insatser kan leda till att kommunerna behöver omfördela sina resurser inom olika verksamhetsområden, generellt när det gäller insatser enligt socialtjänstlag (SoL) respektive LSS, och konkret exempelvis från verksamhetsområdet socialpsykiatri till omsorgen om personer med funktionsnedsättning.

Utredningens förslag innehåller till viss del en utvidgning av insatser och en ökad flexibilitet i befintliga insatser vilket totalt sett innebär ett ökat åtagande för kommunerna. Det kommer att påverka både myndighetsutövning och utförarverksamheter och ställer stora krav på omställningar i kommunerna exempelvis när det gäller avtal, upphandlingar och kompetensförsörjning. Det medför också behov av anpassningar i verksamhetssystem och behov av kompetensutveckling, förändringar som sammantaget förutsätter god framförhållning.